

NOMİNAL GRUP TEKNİĞİ: “ÖĞRENCİLER ÇEVRE VE EĞİTİM DERSİNİ NEDEN SEÇTİLER?”

NOMİNAL GROUP TECHNIQUE: WHY DID STUDENTS SELECT “ENVIRONMENT AND EDUCATION” COURSE?

Nevin ÖZDEMİR

OMU Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Samsun
nevin@omu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi ortak seçmeli dersleri arasında yer alan Çevre ve Eğitim dersini seçen öğrencilerin, bu dersi seçmedeki önceliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için küçük bir gruptan bilgi elde etmede faydalı bir metot olan Nominal Grup Tekniği (NGT) kullanılmıştır. NGT, öğrenci veya personele kolaylıkla uygulanabilen, basit ama önemli bir eğitim araştırma metodudur. Çalışma NGT'nin birbirini takip eden farklı aşamaları göz önünde tutularak yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda Çevre ve Eğitim dersini seçen öğrencilerin bu dersi seçme kararlarında etkili olan faktörler arasında, üniversitenin OSD sistemindeki teknik aksaklıkların, ilgi alanlarının, dersi veren hocanın özellikleri ve ders geçme kaygıları gibi faktörlerin etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre ve Eğitim dersi, Nominal Grup Tekniği (NGT), ortak seçmeli dersler.

ABSTRACT

The purpose of this study is to figure out factors that effective on students selections criteria about one of the elective courses, Environment and Education, offered in Ondokuz Mayıs University. In this study, Nominal Group Technique (NGT) was used to collect data. Nominal Group Technique (NGT) is a focus-group research method that can be used in educational research to obtain information from a small group on a specific topic. NGT is a simple and rigorous educational research method, which can easily be used with staff and/or students. The study was designed to cover sequentially different stages of NGT. The results of this study shows that following factors were effective on students' decisions while selecting Environment and Education as an elective course: Technical problems in university's elective course selection program, students' interest are as, anxiety of passing or failing of course and instructors' personal qualities.

Key Words: Environment and Education course, Nominal Group Technique (NGT), collective elective courses

1. GİRİŞ

Nominal grup tekniği (NGT) özel bir konu üzerine bir gruptan bilgi elde etmek için eğitim araştırmalarında kullanılabilen bir odak grup araştırma metodu olup esas olarak yönetim bilimlerinde ortaya çıkmıştır (Delbecq, Van De Ven & Gustafson, 1975). NGT yüksek öğretimde personel gelişimi, problem tanımı ve değerlendirilmesini içeren pek çok amaç için kullanılmıştır (O'Neil, 1981; Lomax & McLeman, 1983; MacPhail, 2001 vb.). Bunlardan Macpail (2001) çalışmasında nominal grup tekniğini, katılımcıların herkesin huzurunda fikirlerini sözlü olarak ifade etmesi yerine bağımsız bir şekilde fikirlerini yazarak ifade ettiği bir görüşme tekniği olarak tanımlamıştır. Ayrıca NGT yönteminin sadece

birkaç sesli üyeden değil, gruptaki her bir üyeden veri elde etmek için düzenlendiğine değinmiştir. “NGT’nin kullanımı ilk kez 1975’de Delbecq ve arkadaşları tarafından rapor edilmiştir. O zamandan beri tıp, sağlık bilimleri, hemşirelik, mühendislik, iletişim sistemleri, yönetim ve davranış bilimlerinde ilgi ve ihtiyaç değişimi gerektiren alanları ve öncelikli konuları teşhis etmek için bir değerlendirme aracı olarak kullanılmıştır” (MacPhail, 2001).

Eğitim araştırmalarında ise NGT, üniversite öğrencilerinin bakış açılarını durum değerlendirmelerine katmak (Farone, Hall & Costello,1998), mesleki öğretmen eğitimi için öncelikleri belirlemek (Frantz, 1997), üniversite öğrencilerinin eğitim ve öğretim deneyimlerini değerlendirmek (Chapple & Murphy,1996) ve şehir merkezinde yoksulların oturduğu bir mahalledeki okulda öğrencilerin karşılaştığı problemleri tespit etmek (Gerdes & Benson,1995) için yapılan çalışmalarda kullanılmıştır. Bunlardan daha önce ise O’Neil (1981) tekniğin tanımını ve onun kullanımı hakkında bilgi vermiş, daha sonraki bir çalışmada ise bir müfredat geliştirme takımının ders planlarını yapılandırma sürecinin başlangıcında, NGT’nin nasıl kullanıldığını kısa bir olay çalışmasıyla açıklamıştır (O’Neil & Jackson,1983).

Diğer grup görüşme metotlarıyla karşılaştırıldığında NGT’ nin bazı avantajları vardır:

1-Katılım grup üyeleri arasında dengelenmiştir. Grup içerisinde dominant bir kişi grubun diğer üyelerinden gelen cevapları engelleyebilir (Denscombe, 1995; Watts & Ebbut, 1987). NGT kullanılması sayesinde gruptaki her bireyin sunduğu görüşler, kendilerinin ortaya koyduğu ifadelerle temsil edilmesi mümkün olur (MacPhail, 2001).

2- Bu tekniği uygulama sürecinde ifadelerin önemi grubun üyeleri tarafından derecelendirilmiş olduğu için, verinin geçerliliğini savunma ihtiyacı yoktur. Ayrıca, veri içerisinde değişen cevaplar NGT uygulama süreci içerisinde tam olarak kayıt edilmiş olacak, grup görüşmesi akışı esnasında yorum farklılıklarını daha sonra hatırlama konusunda araştırmacının yükünü hafifletecektir (Watts & Ebbut, 1987). Yoğun bir şekilde not tutma, video veya teyp kaydı almaya da gerek yoktur. Bu, daha sonra, araştırmacının herhangi bir yerde NGT’yi kolaylıkla kullanmasına olanak sağlar (MacPhail,2001).

3- Böyle bir süreci üstlenmede araştırmacının güveni, diğer grup görüşme formatlarına özgü teyp kaydı veya not tutma gibi oyalayıcı şeylerden kaçınarak arttırılmış olması olasıdır. Ayrıca, NGT’yi uygulayacak araştırmacı önceden belirlenmiş adımları takip etmesi gerektiği için, yöntemin gruplar arasında belirgin farklılıklara yol açması da olası değildir (MacPhail, 2001).

NGT, grup içerisinde var olabilecek bazı çok sesli üyelere kaçınmak ve grubun bütün üyelerinden veri elde etmek için tasarlanmıştır. Nominal grup “diğerlerinin huzurunda sözlü olarak birbirini etkilemeden bireysel olarak çalışan grup” olarak tanımlanır (Zastrow & Navarre, 1977). O’Neil (1981), “nominal” ön ekinin kullanılmasını, sadece ismen grup olan, bir birini etkilemeyen gruplar için kullanıldığını vurgular. Buna ek olarak tekniğin çalışma gruplarının işlevsel olmayan bazı özelliklerini en aza indirgeyeceğini veya etkisini azaltacağını ifade eder. “NGT, gruba dayalı karar vermeyi kolaylaştıran yapılandırılmış bir aktivitedir. O, lider tarafından grup etkileşiminin sıkı bir şekilde kontrol edilmesi ile sadece ismen bir gruptur. Üyeler arasındaki sözlü etkileşim mümkün olduğu kadar sınırlandırılmıştır” (O’Neil & Jackson,1983).

NGT’nin esas avantajı, değerlendirici ya da çalışanların ilgilerinden daha ziyade katılımcılar üzerine odaklanmasıdır. Özellikle teknik, verilen bir soruyu cevaplama da kendi önceliklerini belirlemeleri için katılımcılara fırsat verir. NGT kullanmanın pek çok avantajları olmasına rağmen, katılımcıların katkısı daha geniş grubu temsil etmiyorsa savunulabilir ve geçerli bir değerlendirme metodu olmadığı vurgulanmalıdır. Pek çok araştırmada olduğu gibi, fikir satışı, işbirliği ve ilgiyi sağlamanın önemli bir

yönüdür. Buna bağlı olarak, yeni bir gruba tekniği uygulamadan önce, üyelere tekniğin amacı ve mantığı hakkında bilgi verilmeli, ortaya çıkacak verinin kullanımı ve faydaları konusuna açıklık getirilmelidir (Fuller, Gaskin & Scott, 2003) .

ORTAK SEÇMELİ DERSLER (OSD): OMÜ ÖRNEĞİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin (OMÜ) lisans eğitimi veren birimlerinde kredi karşılığı olarak okutulması düşünülen OSD ile ilgili olarak alınan 29.08.2007/108 sayılı Üniversite Senatosu kararı gereğince;

- 1- Ders geçme sisteminin uygulandığı fakülte ve yüksekokullarda, her öğrencinin en az 4 kredi karşılığı dersini OSD havuzundan alması,
- 2- Eğitim Fakültesinde, Yüksek Öğretim Kurumu'nun yeni programına göre Genel Kültür (GK) seçmeli dersi 2 kredilik olan bölümlerin bu sisteme alınmasına,
- 3- GK seçmeli dersi 3 kredilik olan bölümler ile GK seçmeli dersi olmayan bölümlerin sistem dışında bırakılması,
- 4- Eğitim Fakültesi 3 ve 4.sınıflarında önceki yıllarda uygulanan OSD uygulamasının yeni sisteme uyarlanarak devam etmesi,
- 5- Üniversitemiz birimlerince OSD kodlu, öğretim elemanı, dersliği, kontenjanı, ders içeriği, hedefleri, amaçları ve ölçme yöntemleri önceden belirlenmiş, her biri 2 kredilik derslerin açılması,
- 6- Ortak Seçmeli Ders uygulamasına tabi olan bulumu bulunan birimlerimizin çarşamba günleri öyleden sonra ve çarşamba aksamalarını bu dersler için ayırması ve Ortak Seçmeli Dersleri programda yer verecek şekilde yeni programların hazırlanması,
- 7- OSD'in her dönem aynı isimle açılması,
- 8- Bir OSD'ye kayıt yaptıran öğrencilerin sayısı 10'dan az ise, bu dersin söz konusu yarıyılıda açılmaması,
- 9- Açılmayan dersleri seçen öğrencilerin başka derslere yönlendirilmesine karar verilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu'nun, *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Geliştirilmesine Yön Veren Temel İlkeleri*'nde öğretmen adaylarının sınırlı da olsa kendilerinin belirleyeceği bir veya birkaç alanda bilgi ve beceri sahibi olmasının yararlı olacağı belirtilmiştir. Bu gerekçeyle ilgili olarak asıl alanları dışındaki dersleri kendi ilgi ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda seçerek, modern üniversite anlayışında önemli bir yer tutan genel kültürün, öğretmen adaylarında oluşturulmasına katkıda bulunulacağına değinilmiştir. Bu görüş temel alınarak programlarda seçmeli derslere yer verilmiştir. Ayrıca bu derslerin mümkün olduğu ölçüde öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda olmasına; kendi alanları dışındaki diğer bölümlerden ders seçiminin özendirilmesine dikkat çekilmiştir.

Bu amaçla OMÜ Eğitim Fakültesi'nde haftada 2 saat olmak üzere, genel kültür ağırlıklı bazı dersler, OSD programı kapsamında tüm OMÜ öğrencilerinin tercihine açılmıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi OSD programında yer alan dersler, 2007–2008 Bahar yarıyılında ağırlıklı olarak Eğitim Fakültesi öğretim üyeleri tarafından açılmıştır (Tablo 1). Eğitim Fakültesi'nde 17 ders, Yaşar Doğu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda 9, Ziraat Fakültesi'nde 5, Tıp Fakültesi'nde ise 1 ders açılmıştır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi senatosunun aldığı kararla, OSD kontenjanları en az 10 en fazla 30 olarak belirlenmiştir. Ancak ders seçme süreci esnasında talep olan derslerin kontenjanları, öğretim üyelerinin onayı alınarak arttırılabilmektedir. Dersi seçen öğrenci sayısı 10'un altında kalan dersler ise o dönem için açılmamaktadır. Tablo 1'den de görüldüğü gibi 2007–2008 Güz yarıyılında açılan bazı dersler, seçen öğrenci sayısı 10'un altında kaldığı veya dersi veren öğretim üyesi ikinci öğretimde dersi açmadığı için açılmamıştır. Bunun aksine dersi veren öğretim üyelerinin onayı alınarak, seçen öğrenci sayısı 30'u geçen bazı dersler ise ikişer şube olarak, hem birinci öğretimde hem de ikinci öğretimde açılabilir.

Tablo 1: Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2007–2008 Bahar yarıyılında açılan OSD ve bu dersleri seçen öğrenci sayıları.

Dersin Adı	Seçen Öğrenci Sayısı		Dersin Verildiği Fakülte/Yüksekokul	
	1.Öğretim	2.Öğretim		
Anket Geliştirme	39	*	Eğitim Fakültesi	
Astronomi	40	*		
Bilgisayar Destekli Tasarım	39	21		
Briç	41	44		
Etik	49	43		
Halk Oyunları	63	60		
Mitoloji	39	31		
Satranç	48	47		
Yaratıcı Drama	59	29		
Origami	41	40		
Belgesellerle Evren ve Yaşam	35	26		
Türk Anayasaları Tarihi	40	40		
Türkiye'nin Turizm Değerleri	93	57		
Çalgı Eğitimi (Bağlama)	80	69		
Bilim Felsefesi	85	74		
Çevre ve Eğitim	44	29		
Evrim	36	*		
Atletizm	10	10		Yaşar Doğu Bed. Eğit. ve Spor Yüksek Okulu
Yüzme	12	10		
Basketbol	15	14		

Voleybol	16	15	
Tenis	11	10	
Artistik Jimnastik	15	*	
Badminton	19	11	
Salon Dansları	22	19	
Su Altı sporları	22	11	
Bitkilerle Sağlıklı Yaşam	31	*	Ziraat Fakültesi
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	30	*	
Doğal Kay. Kul.ve Korunması	29	*	
Organik Tarım	29	*	
Tarım İlaçlarının Çevreye Olan Etkileri	29	*	
Sağlık Bilgisi	39	*	Tıp Fakültesi
Güvenli Sürüş teknikleri	28	17	
Temel Fotoğraf Bilgisi	32	31	
Orienteering	23	21	
Çevre ve İnsan	31	30	
Türkiye'nin Çevre sorunları	30	*	
İç mekân Tasarımı	60	30	
Amatör Radyoculuk	24	*	
İlkyardım	30	*	

* İkinci öğretimde açılmayan dersler.

ÇALIŞMANIN AMACI VE METODU

Çalışmamızın amacı Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin OSD seçme tutumlarını etkileyen durumları değerlendirmektir. Bu amaçla OSD arasında yer alan Çevre ve Eğitim dersi ve bu dersi alan öğrenciler çalışma grubu olarak seçilmiştir. Öğrencilerin OSD seçmedeki öncelikleri, Şekil 1'de uygulama aşamaları gösterilen NGT yöntemi kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmamız bu sıra takip edilerek gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubunun oluşturulması

2007–2008 öğretim yılı Bahar yarıyılında Çevre ve Eğitim dersi I. öğretimde 44, II. öğretimde 29 öğrenci olmak üzere toplam 73 öğrenci tarafından seçilmiştir. Çevre ve Eğitim dersini 2007–2008 Bahar yarıyılında dersi seçen öğrencilerin fakülte ve bölümlere dağılımı Tablo 2. de verilmiştir. Bu tablodan da görüldüğü gibi Çevre ve Eğitim dersini seçen öğrencilerin büyük bir kısmı Eğitim Fakültesi öğrencileridir.

Gaskin (2003) çalışmasında nominal grup tekniğini kullanmanın pek çok avantajı olmasına rağmen katılımcılar daha geniş grubu temsil etmedikleri takdirde savunulabilir ve geçerli bir değerlendirme metodu olmadığını belirtmiştir. NGT süreci için grup büyüklüğü genellikle 8-10 kişi ile sınırlandırılır. Çalışma konusu ile ilgili grup bundan daha büyükse, aynı ölçülerde alt gruplar oluşturulabilir. Çalışmanın sonunda her bir gruptan gelen veriler birleştirilir (O'Neil&Jackson, 1983). Bu çalışmada bütün anabilim dallarını temsil eden 9 ila 12 kişiden oluşan 6 öğrenci grubuyla çalışılmıştır. Bu gruplardan 3 tanesi birinci öğretimde, 3 tanesi de ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Aynı çalışma hem birinci öğretimde hem de ikinci öğretimdeki öğrencilerle farklı saatlerde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde bütün gruplardan benzer sonuçlar alındığı tespit edilmiştir. Bu yüzden çalışmanın metin kısmını kısa tutabilmek amacıyla birinci öğretimde yer alan sadece bir grubun verileri kullanılmıştır. Ancak bu örnek grup oluşturulurken katılımcıların dersi alan öğrencilerin geldikleri bölüm veya anabilim dallarını temsil etmesine dikkat edilmiştir. Grup A adı verilen çalışma grubu Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik anabilim dalından 2, İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi ana bilim dalından 2, Sınıf öğretmenliği anabilim dalından 2, Türkçe Eğitimi Bölümü'nden 2, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü'nden 1, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nden 1, Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü'nden ise 2 olmak üzere toplam 12 öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 2: Çevre ve Eğitim dersini 2007–2008 Bahar yarıyılında seçen öğrencilerin fakülte, bölüm ve anabilim dallarına göre dağılımı.

Fakülte	Bölüm	Anabilim dalı	Öğrenci sayısı		
			I. Öğretim	II. Öğretim	T oplam
Eğitim Fakültesi	Eğitim Bilimleri	PDR*	15	3	18
	İlköğretim	Fen Bilgisi Öğrt.	9	2	11
		Sınıf Öğrt.	6	3	9
		Matematik Öğrt.	-	9	9
		Sosyal Bilg. Öğrt.	-	7	7
	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi	4	5	9
	BÖTE**		2	-	2
	Okul Öncesi Eğit.		4	-	4
Mühendislik	Gıda		4	-	4

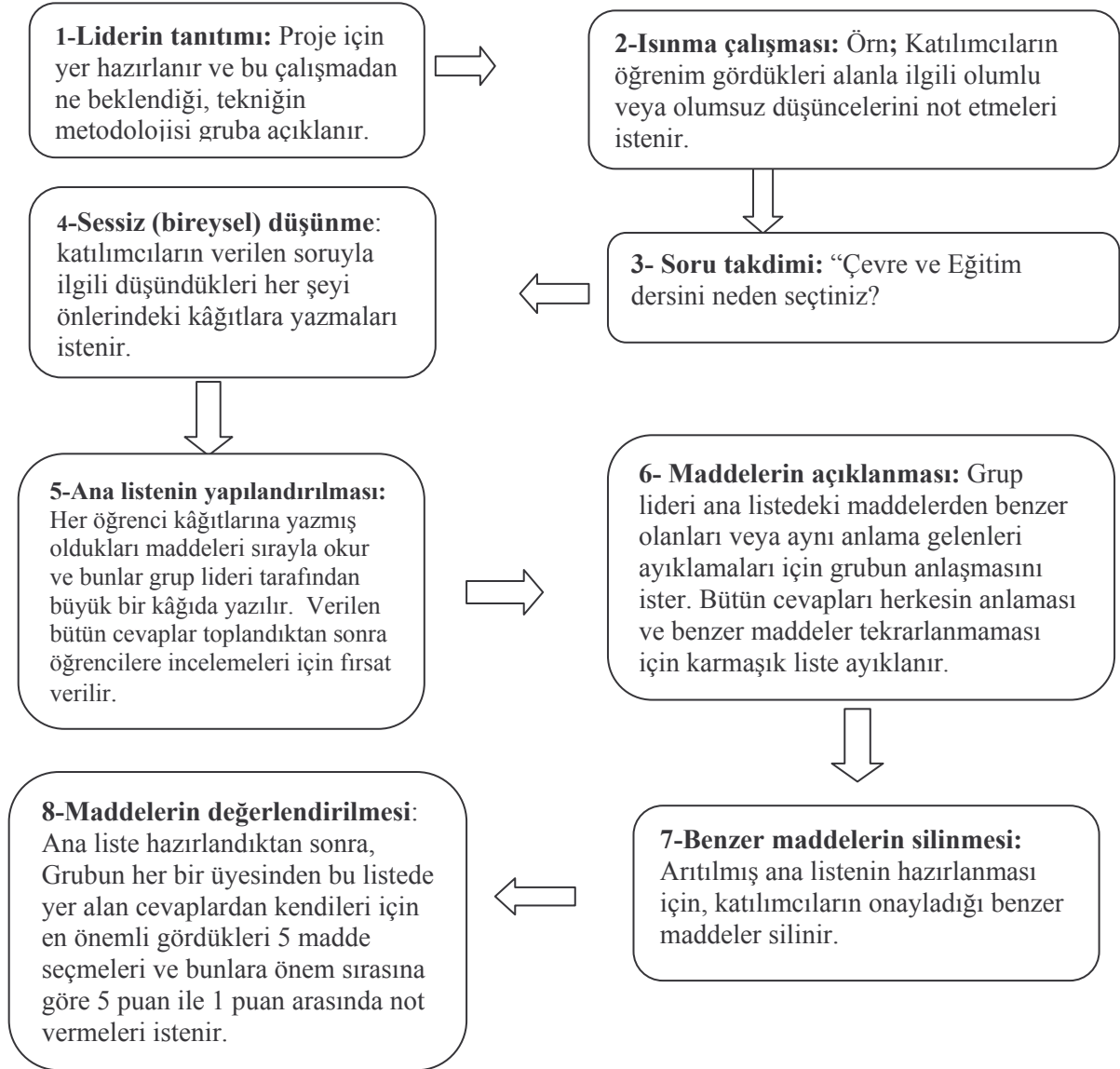
Fakültesi	Mühendisliği				
Toplam		44	29		

*Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, **Bilgisayar ve Öğretim Teknikleri

ÇALIŞMADA NGT’NİN KULLANIMI

Çalışmamız, Şekil 1. de gösterilen NGT aşamaları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki şema, NGT’nin kullanım aşamalarını Fuller, Gaskin & Scott’un (2003) İngiltere’de bazı hastalıkların girişinin önlenmesi için yapılan çalışmalar sonucunda bu hastalıkların azalması konusunu, coğrafya ve çevre bilimleri öğrencilerinin algılamalarıyla ilgili olan çalışmalarından faydalanılarak oluşturulmuştur (Şekil:1).

Şekil: 1. Nominal Grup Tekniğinin Kullanım Aşamaları

9- Maddelerin sıralanması: sıra ile her üyeye ana liste üzerindeki cevaplara verdikleri puanların ne olduğu sorulur. Üyelerin verdikleri bütün puanlar maddelerin önüne yazılır.

10- Açık tartışma ve düşünme (tercihe göre)

11- (varsa) ikinci sorunun takdimi: yukarıdaki aynı sıra takip edilir.

a) Grup liderinin takdimi:

Grup lideri, nominal grup adına uygun olarak herhangi bir kişi olabilir (O'Neil&Jackson, 1983). Bununla birlikte Delbecq, Van De Ven & Gustafson (1975), oturumu yönetmek için NGT deneyimine sahip bir kişinin tercih edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. NGT lideri, grup fikirlerini tarafsız bir şekilde alarak grubu yöneten kişidir. Grup lideri hiçbir şekilde gelen fikirleri değiştirmeye kalkmaz, ana listenin oluşturulmasına kendi fikirlerini katmaz. Genel olarak NGT liderinden beklentiler şunlardır:

- Bir kişinin fikrini veya fikirlerini yorumlamaz.
- Katılımcının kendi sözcüklerini kullanır.
- Kendi fikirlerini eklemes.
- Bu bir tartışma süreci olmadığı için katılımcıların bir diğerine üstünlük sağlamasına izin vermez.
- Düşünmek için katılımcılara zaman verir.
- Sonuçları yorumlamaya çalışmaz, örnek vermez (O'Neil&Jackson,1983)

Grup lideri ile ilgili öneriler göz önünde bulundurularak çalışmada gruba liderlik etmesi için Çevre ve Eğitim dersini seçen öğrencilerden biri görevlendirildi. NGT grubu oluşturulmadan önce, bu sürecin nasıl işleyeceği konusunda bilgi verildi ve daha sonra grup lideri olarak 12 kişilik çalışma grubuna (Grup A) tanıtıldı.

a. Isınma çalışmaları:

NGT çalışmasının bu aşaması için yaklaşık olarak 15 dakika ayrılmıştır. Bu süreç içerisinde NGT'nin mantığı, nasıl işlediği ve bu çalışmadan beklentilerimiz katılımcılara izah edildi. Süreçle ilgili katılımcıların sorularına cevap verildi. Gruptaki her üyeye kâğıtlar dağıtıldı. Isınma çalışması olarak: “öğrenim gördükleri bölümle ilgili olumlu ve olumsuz düşüncelerini kısaca yazmaları ve bunları önem sırasına göre puanlandırmaları”, istendi.

b.Görev takdimi:

Katılımcılara “ Çevre ve Eğitim dersini seçmedeki öncelikleriniz nelerdi?” sorusu yöneltildi. Bununla ilgili düşüncükleri her şeyi önlerindeki kâğıtlara bireysel olarak, bir birlerini etkilemeden maddeler halinde yazmaları özellikle vurgulandı. Maddeler oluşturulurken mümkün olduğu kadar kısa sözcükler kullanılması konusunda katılımcılar uyarıldı.

c.Sessiz, bireysel düşünme:

Her katılımcının verilen soruyla ilgili kendi fikirlerini oluşturabilmeleri için yaklaşık 15 dakika zaman tanındı. Toplantının bu aşamasında kişisel, sessiz bir ortamda çalışılması çok önemlidir. Buradaki amaç, eldeki insan kaynağından tam olarak faydalanabilmek için mümkün olduğu kadar çok bilgi elde etmektir (O'Neil&Jackson,1983). Çalışmamızda bu esas dikkate alınarak katılımcıların birbirini etkilememesi için her biri bir sıraya oturtulmuş ve toplantıda sessiz bir ortam olmasına özen gösterilmiştir.

d.Ana listenin hazırlanması (round-robin liste):

Sessiz ve bireysel madde yazımını takiben, sırasıyla, gruptaki üyelerin her birine yazmış oldukları maddeleri okumaları istendi. Üyelerin verdiği her madde, grup lideri tarafından büyük sayfalarla yazıldı. Bu işlem sırasında maddelerin biçimlendirilmesine; grup lideri veya grup üyeleri tarafından hiçbir değerlendirme yorumu yapılmasına izin verilmedi. NGT uygulamasının bu aşamasında, ana listenin hazırlanması 45 dakika içerisinde tamamlanmıştır. Gruptaki her bir üyenin ana listenin oluşturulmasına eşit katkıda bulunmaları sağlanmaya çalışılmıştır.

e.Maddelerin açıklanması:

Çalışmamızın bu aşamasında katılımcılardan listedeki maddelerin anlamlı olup olmadığını kontrol etmeleri istendi. Grup lideri ana listedeki her bir maddeyi sırayla, yüksek sesle okurken üyeler bazı maddelerin ne anlama geldiğini bilmek ve anlaşılmasında problem olan maddelerin açıklanmasını istediler. Bu aşamada bir maddenin listede yer alıp almaması konusunda hiçbir yargılamada bulunulmadı; hiçbir madde listeden çıkarılmadı. NGT'nin bu aşaması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

f.Benzer veya aynı anlama gelen maddelerin silinmesi:

Katılımcıların ürettikleri bütün maddelerin ana listeye yazımı bitirildikten sonra bu listenin düzenlenmesine geçildi. Bu süreç, NGT'nin en zor aşamasıdır. Gruptaki üyelerin kafasında hiçbir şüphe kalmayacak şekilde ve ifade ettikleri bütün düşüncelerin liste üzerinde görüldüğüne karar verene kadar bu aşamanın devam etmesi gerekir. Bazı maddeler grup üyeleri tarafından tartışılmış, bu maddelerden iki tanesi grubun karar verememesi ve tartışmanın uzamasını önlemek amacıyla aynen bırakılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, her bir madde üzerinde grup fikir birliğini oluşturmaktır. Çalışmanın bu aşaması da yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür. Bu aşamadan sonra, hazırlanan son listenin her bir katılımcıya verilmesi için fotokopi ile çoğaltılmıştır. Bunun için oturuma 10 dakika ara verilmiştir.

g.Maddelerin değerlendirilmesi:

Nominal grup tekniği sürecinin bu aşamasında katılımcılardan ana listede yer alan maddelerden kendi durumlarını yansıtan 5 tanesini seçmeleri ve bu maddelere ders seçme önceliklerinin sırasına göre puan vermeleri istenmiştir. Çalışma grubunun her bir üyesi, sırayla ve bireysel olarak, kendileri için en önemli gördükleri maddeye 5 puan verdiler. Diğer maddeleri ise kendileri için önem sırasına göre 4, 3, 2 ve en az önemli gördükleri maddeye ise 1 puan verdiler ve bu şekilde ders seçme önceliklerini yansıtan maddeleri oylamış oldular. Grup lideri her üyenin verdiği puanları ana listeye yazarak kaydetti.

BULGULAR VE YORUM

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, OSD arasında yer alan derslerden biri olan Çevre ve Eğitim dersini seçen öğrencilerin, bu dersi seçme önceliklerini belirlemek için uyguladığımız NGT çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuçlar Tablo 3'de verilmiştir. Bu tabloya göre çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgular şunlardır:

- Tablodan da görüldüğü gibi öğrencilerin verdikleri puanlara göre en fazla oy alan madde toplamda 33 oy ile “dersin içeriğinin ilgimi çekmesi” maddesi olmuştur. Ancak bu madde sadece bir öğrenciden 5 puan almıştır.
- “Dersi veren öğretim üyesi hakkında olumlu görüşler” maddesi, 2 üyeden 5 puan almış olup toplamda ise 28 puana ulaşmıştır.
- Grubun 3 üyesinden 5 puan, toplamda da 24 puan alan “ders geçme kaygısı” Çevre ve Eğitim dersinin seçilmesinde üçüncü öncelik olarak görülmektedir. Aslında NGT çalışması yaptığımız bütün gruplarda ders seçme öncelikleri arasında bu madde yer almıştır. Bu durum öğrencilerin OSD seçerken dersi geçme kaygılarının oldukça önemli olduğunu göstermektedir.
- Öğrencilerin Çevre ve Eğitim dersini seçmelerinde etkili olan öncelikleri arasında yer alan, “arkadaşlarının da bu dersi seçmesi” maddesi 18 puana ulaşmıştır. Öğrenciler OSD'nin seçimine karar verirken grup veya sınıf arkadaşlarıyla ortak karar verdikleri gözlenmiştir. Bu durumun diğer OSD derslerinin seçilmesinde de etkili olduğunu düşünmekteyiz.
- Öğrencilerin, “öğreneceğim bilgileri ileride kullanabilirim” düşünceleri toplamda 17 puan almıştır. Bu maddenin, Çevre ve Eğitim dersini seçmede, hiçbir öğrencinin en öncelikli nedeni olmamasına rağmen, NGT çalışmasını uyguladığımız diğer gruplarda da bu dersin seçilmesinde etkili olan öncelikler arasında yer alması önemlidir. Çünkü bu durum, Çevre ve Eğitim dersinin amaçları arasında yer almaktadır. Öğrencilerin derste öğrendiklerini kendi yaşamlarında uygulamaları beklenmektedir.
- Çevre ve Eğitim dersini seçen bütün öğrencilerin ifade ettikleri ve bazılarının şikâyet ettikleri bir diğer konu ise; “asıl seçmek istedikleri derslerin kontenjanlarının dolması” maddesi olmuştur. Bu madde çalışma grubumuzdan 14 puan, iki öğrenciden de en öncelikli etken olarak 5 puan almasına rağmen, NGT uyguladığımız diğer çalışma gruplarının da öncelikleri arasında yer almıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında, üniversitenin ders seçme sistemindeki bazı teknik aksaklıkların bir dereceye kadar etkisi olmaktadır. Ancak asıl etken; öğrenciler OSD seçerken teorik derslerden daha çok spor veya müzik ile ilgili uygulamalı derslere yönelmeleridir. Öğrenciler ders seçimlerini internet üzerinden yapmaktadır. Otomasyon sistemi ders seçimi için öğrencilere

açıldığında, ders seçme işlemini erken yapabilen öğrenciler istedikleri dersleri seçebilmekte; ders seçmede geç kalanlar ise kontenjanı dolmamış olan dersler arasından seçim yapmak zorunda kalmaktadır.

- Öğrencilerin dersin seçilme öncelikleri arasında yer alan “dersin işleniş şekli” maddesi toplamda 10 puana ulaşmış ve hiçbir öğrenciden 5 puan almamasına rağmen, NGT uyguladığımız bütün grupların listelerinde yer alan madde olması dikkat çekicidir. Bu durum, dersi seçerken öğrencilerin daha önce bu dersi alan öğrencilerden dersin işleniş hakkında bilgi aldıklarını göstermektedir.
- “Dersin Atakum yerleşkesinde verilmesi” maddesi toplamda 5 puan almasına rağmen; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin Atakum yerleşkesinde öğrenim gören öğrencilerin ders seçimlerinde etkili olan bir önceliklidir. Ders üniversitenin Atakum yerleşkesinde verilmektedir ve bu yerleşkede okuyan bazı öğrenciler ulaşımı düşünerek, üniversitenin ana yerleşkesinde, yani Kurupelit yerleşkesinde; açılan derslere ilgi göstermemektedir. Bu durumun aksine, üniversitenin ana yerleşkesinde yer alan diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilerden OSD alması gerekenlerden bazıları için de Atakum Yerleşkesi’nde verilen bir dersi almak cazip olabilmektedir. “Fakültem dışında başka bir bölümden ders almak istedim” maddesinin de öğrencilerin ders seçme öncelikleri arasında yer alması bu görüşü desteklemektedir.
- “Daha önce dersi seçenlerin görüşleri, Devam konusunun problem olmayacağı, ilgimi çeken başka ders olmaması, genel kültürüme katkısı, kendimi ifade edebileceğim bir ders olması, bölüm dersleri dışında farklı bir ders olması, sosyal ve kültürel değerlerime yakın olması, sporla ilgili derslerin yorucu olduğunu düşündüm” maddeleri de çalışma grubunun Çevre ve Eğitim dersini seçmelerinde etkili olan diğer faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 3. “Çevre ve Eğitim dersini neden seçtiniz?” sorusuna verilen cevapların değerlendirilmesi

Maddeler	Öğrencilerden verdikleri puanlar
	5= en önemli öncelik 1= en önemsiz öncelik
Ders geçme kaygısı	5 5 5 3 4 2=24
Arkadaşlarımın da bu dersi seçmesi	4 4 3 1 2 1 3=18
Daha önce dersi seçenlerin görüşleri	3 1=4
Dersin içeriğinin ilgimi çekmesi	2 2 4 5 3 3 4 2 4 4=33
Dersin Atakum yerleşkesinde verilmesi	1 3 1=5
Dersi veren öğretim üyesi hakkında olumlu görüşler	5 3 5 2 4 4 5=28
Öğreneceğim bilgileri ileride kullanabilirim	4 1 2 5 5=17
Seçmek istediğim derslerin kontenjanlarının dolması	5 2 5 2=14

Devam konusunun problem olmayacağını düşündüm	1 2=3
İlgimi çeken başka ders olmaması	1 =1
Genel kültürüme katkısı	5 3 =8
Kendimi ifade edebileceğim bir ders olması	4 1=5
Bölüm dersleri dışında farklı bir ders olması	3 2=5
Dersin işleniş şekli	2 1 4 3=10
Sosyal ve kültürel değerlerime yakın olması	5=5
Sporla ilgili derslerin yorucu olduğunu düşündüm	5=5
Fakültem dışında başka bir bölümden ders almak istedim	5=5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Wilson' a göre (1987), nitel ve nicel araştırma metotlarını kesin bir şekilde birbirinden ayırmak yararlı değildir. NGT, sonuçların doğruluğunu değerlendirmeleri için araştırmacıya fırsat vererek, nitel ve nicel unsurları birleştirir. Firestone (1987), Rossman & Wilson (1985) ve Saloman (1991) gibi araştırmacılar tarafından önerildiği gibi, veriyi anlamının birbirinden ayrı yolları olarak nitel ve nicel metotları kullanmaktan ziyade, bu metotlar bir değerini zenginleştirebilir ve tamamlayabilir. NGT formatından elde edilen nicel veri, araştırmacılara özel bir araştırma sorusuna verilen cevapların (nitel veri) önemini değerlendirmeleri için fırsat verir.

Buna bağlı olarak bu çalışmadaki nitel ve nicel verileri değerlendirdiğimizde, her ne kadar bazı maddeler ön plana çıkmış olsa da yukarıda da belirtildiği gibi Ondokuz Mayıs Üniversitesi ortak seçmeli dersler kapsamında verilen “Çevre ve Eğitim” dersinin seçilme nedenleri çeşitlilik gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarına geniş açıdan bakıldığında, öğrencilerin ders seçimi sırasında farklı nedenlere sahip olmaları, amacı çeşitli bölümlerden değişik öğrencileri farklı nedenlerle bir araya getirmek olan OSD sisteminin amacına uygun olarak işlediğini göstermesi açısından önemlidir. Bununla birlikte Çevre ve Eğitim dersini alan ve çalışmamıza katılarak ders seçme önceliklerini ifade eden hemen bütün öğrencilerin belirttiği gibi dersi geçmenin kolay olduğu derslere öncelik vermeleri düşündürücüdür. Bu yüzden öğrenciler teorik derslerden daha çok uygulamaya yönelik müzik ve sporla ilgili derslere yönelmekte; bu derslerin kontenjanları dolmuşsa teorik derslere yönelmektedir. Ayrıca ders seçimlerinde bütün katılımcıların öncelikleri arasında yer alan “dersi veren öğretim üyesi hakkında olumlu görüşler” maddesi de dersi veren öğretim üyesinin niteliğinden daha çok “öğretim üyesi ne kadar öğrenciye geçersiz not veriyor” düşüncesini ifade etmektedir. Nitekim zor geçilen dersler öğrencilerin seçtikleri dersler arasında yer almıyor veya seçmek istedikleri dersin kontenjanları dolmuşsa “seçmek zorunda” kalmaktadırlar.

Bu aşamada yapılması gereken, NGT ile dersin neden seçilmek istendiği tespit edildiğine göre, bu seçime yol açan faktörlerin derinlemesine bir incelemesinin yapılmasıdır. Bu amaçla ileride yapılacak olan nitel bir çalışma konunun çok daha detaylı bir şekilde anlaşılmasına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Ayrıca Nominal Grup Tekniğinin, OSD içerisinde yer alan diğer derslere de uygulanarak

sistemin daha iyi çalışması, öğrenci ihtiyaçlarına yönelik yeni dersler açılması ve mevcut derslerin öğrenci isteklerine göre yenilenmesi yönünde yeni öneriler ortaya konulabileceği de düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Chapple, M. & Murphy, R. (1996). The nominal group technique: extending the evaluation of students' teaching and learning experiences. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 21, 147-159.
- Delbecq, A.L. & Van De Ven, A.H. (1971). A group processes model for problem identification and program planning. *Journal of Applied Behavioural Science*, 17, 466-492.
- Delbecq, A.L., Van De Ven, A.H. & Gustafson, D.H. (1975). *Group Techniques for program Planning*, Scott; Foresman and Company, Glenview; IL
- Denscombe, M. (1995). Explorations in group interviews: an evaluation of a reflexive and partisan approach. *British Educational Research Journal*, 21, 131-148.
- Farone, M.C., Hall, E.W. & Costello, J.J. (1998). Postsecondary disability issues: an inclusive identification strategy. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 13, 35-45.
- Frantz, N.R. (1997). The identification of national trends and issues for workplace preparation and their implications for vocational teacher education. *Journal of Vocational and Technical Education*. 14, 8-19.
- Freston, W.A. (1987). Meaning in method: the rhetoric of quantitative and qualitative research. *Educational Research*, 16 (7), 16-21.
- Fuller, I., Gaskin, S. & Scott, I. (2003). Student perceptions of geography and environmental sciences fieldwork in the light of restricted access to the field, caused by the foot and mouth disease in the UK in 2001. *Journal of Geography in Higher Education*, 26(2), 197-208
- Gaskin, S. (2003). A guide to nominal group technique (NGT) in focus-group research. *Journal of Geography in Higher Education*, 27 (3), 341-347.
- Gerdes, K.E. & Benson, R.A. (1995). Problems of inner-city schoolchildren: needs assessment by nominal group process. *Social Work in Education*, 17, 139-147.
- O'Neil, M.J. (1981). Nominal group technique: an evaluation data collecting process. *Evaluation Newsletter*, 5(2), 44-60.
- Lomax, P. & McLeman, P. (1983). The uses and abuses of nominal group technique in polytechnic course evaluation. *Studies in Higher Education*, 9 (2), 183-190
- MacPhail, A. (2001). Nominal group technique: a useful method for working with young people. *British Educational Research Journal*, 27(2), 161-170.
- O'Neil, M.J. & Jackson, L. (1983). Nominal group technique: a process for initiating curriculum development in higher education. *Studies In Higher Education*, 8(2), 129-138.
- Rossmann, G.B. & Wilson, B.L. (1985). Numbers and words. Combining quantitative and qualitative methods in a single large-scale evaluation study. *Educational Review*, 9, 627-643.
- Salomon, G. (1991). Transcending the qualitative-quantitative debate: the analytic and systemic approaches to educational research. *Educational Researcher*, 20 (6), 10-18.
- Watts, M., Ebbutt, D. (1987). More than the sum of the parts: research methods in group interviewing. *British Educational Research Journal*, 13, 25-34.
- Wilson, V. (1997). Focus groups: a useful qualitative method for educational research? *British Educational Research Journal*, 23, 209-224.
- Zastrow, C. & Navarre, R. (1977). The nominal Group: a new tool for making social work education relevant. *Journal of Education for Social Work*, 13, 112-118.

İlk alındığı tarih: 09/09/2008
Düzeltilme tarihi: 15/10/2008
Kabul tarihi: 03/11/2008

